

GASTROINTESTINAL

Peptik Ülserli Hastalarda Serum Gastrin Düzeyi

SERUM GASTRIN LEVEL IN PATIENTS WITH PEPTIC ULCER

Yrd.Doç.Dr. Vedat GÖRAL*, Dr.Hüseyin USLUSOY*, Yrd.JDoç.Dr.HalU KAYA**,
Prof.Dr.HalU DEĞERTEKİN*. Prof.Dr.Fikri CANORUÇ*, Doç.Dr.Necati YENİCE*

Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi »Gastroenteroloji Bölümü, "Nükleer Tıp AB1), DİYARBAKIR

ÖZET

Bu çalışmada, 46 duodenal ülserli, 5 mide ülserli ve 21 sağlıklı kişide, açlık serum gastrin düzeyleri çalışıldı. Duodenal ülserli hastalarda ortalama bazal gastrin düzeyi 25 pg/ml, mide ülseri olan hastalarda ortalama bazal gastrin düzeyi 25 pg/ml ve sağlıklı kişilerde ise ortalama bazal gastrin düzeyi 30 pg/ml olarak bulundu. Duodenal ülserli hastalarda özellikle komplikasyon gösterenlerde serum gastrin düzeyleri, komplikasyon göstermeyenlere göre yüksek bulundu. Bir duodenal ülserli olguda, pilor stenozu + perforasyon gelişti ve bazal gastrin düzeyi 3469.870 pg/ml düzeyinde bulundu. Vaka Zollinger-Ellison (ZE) sendromu olarak yorumlandı.

Sonuç olarak, duodenal ve mide ülserli olgularda, serum gastrin düzeyi açısından bir farka rastlanmadı. Her peptik ülserli hastada serum gastrin düzeyi ölçülmesine gerek olmayıp, ancak komplike ve medikal tedaviye dirençli olgularda ölçülmesi, yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Peptik ülser, Senini gastrin seviyesi

T Klin Gastroenterohepatoloji 1992,

SUMMARY

In this study, serum fasting gastrin level was studied in 46 patients with duodenal ulcer, in 5 patients with gastric ulcer and in 21 healthy persons. Mean basal gastrin level was found 25 pg/ml in patients with duodenal ulcer, 25 pg/ml in gastric ulcer and 30 pg/ml in healthy persons. Especially in complicated cases with duodenal ulcer, serum gastrin level was higher than uncomplicated cases. In one duodenal ulcer case whom pyloric stenosis and perforation developed serum gastrin level was found 3469.870 pg/ml. This case was accepted as Zollinger-Ellison (Z-E) syndrome.

In conclusion, there was no difference between in patients with duodenal ulcer and gastric ulcer for serum gastrin level. There is no need to measure the serum gastrin level in every patients with peptic ulcer, but in complicated and resistant cases to medical it may be useful.

Key Words: Peptic ulcer, Serum gastrin level

Turk J Gastroenterohepatol 1992,

Peptik ülser, bütün dünyada sık görülen çok önemli bir sağlık problemi olup, sık görülmesine rağmen etyopatogenezi hala tam iyi bilinmemektedir. En çok agresif ve defansif faktörler arasındaki denge

bozukluğu suçlanmakla beraber (1), son zamanlarda Helicobacter Pylori ile ilgili çalışmalar yoğunluk kazanmıştır (2,3). Gastrin ile asit sekresyonu arasında geniş çalışmalar mevcut olup (4,5,6,7), peptik ülser ile gastrin arasındaki ilişki de araştırılmıştır (8,9,10).

Bu çalışmamızda, peptik ülser tanısı alan hastalarda açlık serum gastrin düzeyini inceleyerek, gastrin ile peptik ülser arasındaki ilişkiyi araştırdık.

Geliş Tarihi: 14.12.1991

Kaimi Tarihi: 31.3.1992

Yazışma Adresi: Yrd.Doç.Dr.Vedat GÖRAL
Dicle Üniv. Tıp Fak. Gastroenteroloji Böl.
DİYARBAKIR

MATERYEL VE METOD

Çalışma programına, Fakültemiz Gastroenteroloji ve Genel Cerrahi Kliniklerinde yatarak radyolojik ve endoskopik olarak duodenal veya gastrik ülser tanısı konan, ayrıca medikal tedaviye dirençli, post-op yakınmaları devam eden peptik ülserli hastalar alındı. Vakaların 46'sı duodenal ülserli (41 erkek, 5 kadın, ortalama yaş 37.5 yıl), 5 mide ülserli (4 erkek, 1 kadın ortalama yaş 46 yıl) ve 21 sağlıklı kişiden (12 erkek, 9 kadın ortalama yaş 36) yıl oluşmakta idi. Tüm bireylerden serum gastrin düzeyleri için kan örnekleri alındı. Serum bazal gastrin düzeyi, Radioimmünassay (RIA) metodu ile, Fakültemiz Nükleer Tıp bölümünde mini Gama cihazında sayım yapılarak, DPC finnasının Double antibody I ' Gastrin kiti kullanılarak ölçüldü.

SONUÇLAR

Duodenal ülserli hastalarda yapılan çalışmada, bazal gastrin düzeyi (ortalama), 25 pg/ml olarak ölçüldü. Benzer şekilde mide ülserli hastalarda da, bazal gastrin düzeyi (ortalama) 25 pg/ml olarak bulundu. Sağlıklı kişilerden oluşan kontrol grubunda ise bazal gastrin düzeyi (ortalama) 30 pg/ml bulundu. Duodenal ülserli hastalarda özellikle komplikasyon gösteren hastalarda bazal gastrin düzeyi, komplikasyonsuz vakalara göre daha yüksek bulundu. Pilon stenozu ve perforasyon nedeniyle yatırılan duodenal ülserli bir hastada, serum gastrin düzeyi, 3469.870 pg/ml bulundu ve hasta Z-E sendromu tanısı aldı.

Bazal gastrin düzeyleri ile yaş, cins ve hastalığın süresi arasında bir ilişkiye rastlanmadı. Komplikasyonsuz ve komplikasyon gösteren duodenal ülserlerdeki gastrin düzeyleri ile mide ülserli hastalardaki düzeyleri Tablo 1'de gösterildi.

Tablo 1. Gastrin düzeylerine göre vakaların dağılımı

Sonuçlar (Gastrin Düzeyi-yi)	Sayı
0-10 Pg/ml	16
11-20 Pg/ml	14
21-30 Pg/ml	5
31-40 Pg/ml	7
41-50 Pg/ml	—
51-60 Pg/ml	1
61-70 Pg/ml	—
71-80 Pg/ml	—
81-90 Pg/ml	—
90 +	8

TARTIŞMA

Toplum sağlığını ilgilendiren hastalıkların başında yer alan peptik ülser hastalığı, Dünya'nın her yerinde ve her ırkta görülmektedir. Etyopatogeneizde, gastrin ile ilişkili bazı çalışmalar mevcuttur (8,9,10). Gastrin yüksekliği ile peptik ülser arasında ilişki 2 türdür. Birincisi; hipergastrinemik peptik ülser hastalığı olup, Zollinger-Ellison sendromu, antral G hücre hiperplazisi ve Billroth II anastomozu ile birlikte yapılan gastrektomiden sonra antinim güdüğünün bırakıldığı durumlardır, ikincisi; normogastri-nemik peptik ülser hastalığı olup, duodenal ülserli hastalar bu grubdadır. Gıdalarda karşı gastrin cevabı sıklıkla normaldir, ancak hafif artış da gösterebilir. Mide ülserli hastalarda ekseriya bazal ve postprandial serum gastrin düzeyleri artmıştır. En yüksek serum gastrin düzeyi, Zollinger Ellison sendromuna olup (11), serum gastrin düzeyi 1000 pg/ml'den daha yüksektir. Buna rağmen, semptomların şiddeti ile kanda dolaşan gastrin düzeyi arasında ilişki yoktur.

İtalya'da Gottardello ve arkadaşları tarafından yapılan bir çalışmada, 98 mide ve 239 duodenal ülserli hastada bazal gastrin düzeyleri araştırılmıştır (8). Gastrin düzeyinin yaş, cins ve ülser hastalığının süresi ile ilgili olmadığı, ayrıca, mide ve duodenum ülserli hastalar arasında gastrin düzeyi arasında önemli bir fark da olmadığı saptanmıştır. Bu çalışmada, erkek duodenal ve mide ülserli hastalarda serum gastrin düzeyi (ortalama) 25 pg/ml, kadın duodenal ülserlilerde bazal gastrin düzeyi 30 pg/ml, kadın mide ülserlilerde bazal gastrin düzeyi 25 pg/ml olarak bulunmuştur.

McGuigan'ın bir çalışmasında da, duodenal ülserli hastalarda serum gastrin düzeyi 25 pg/ml olarak bulunmuştur (9).

Ülkemizde de bu konu ile ilgili çalışmalar mevcut olup, yapılan bir çalışmada total vagotomi + gastrojejunostomi yapılan duodenal ülserlilerde, serum gastrin konsantrasyonu incelenmiş ve belirgin bir artış saptanmıştır (12). Çünkü, vagotomi ile gastrin salgısı üzerine inhibitör etki ortadan kalkmıştır. Distal gastrik rezeksiyon uygulanan hastalarda, açlık gastrin düzeyi, bir çalışmada (13) ölçülmüş ve düşük değerler elde edilmiştir. Bu da, gastrinin antrumdan salgılanmasının bilinmesi açısından beklenen bir sonuçtur. Diğer bir çalışmada ise, duodenum ülserli hastalarda yüksek selektif vagotominin gastrin sekresyonu üzerine etkisi araştırılmış ve açık

serum gastrin konsantrasyonları düşük düzeyde bulunmuştur (14).

Bizim çalışmamızda ise, duodenal ülserli hastalarda bazal gastrin düzeyi (ortalama) 25 pg/ml, mide ülserli hastalarda da 25 pg/ml olarak bulundu. Sağlıklı kişilerde ise, bazal gastrin düzeyi 30 pg/ml bulundu. Duodenal ülserli hastalarda özellikle komplikasyon bulunanlarda, serum gastrin düzeyi, komplikasyon bulunmayan vakalara göre, yüksek bulundu, ancak bu sonuçlarda farklar anlamlı değildi. Duodenal ülser, pilor stenozu ve perforasyon tanısı ile cerrahi kliniğinde yatan bir hastamızda, gastrin düzeyi 3469.870 pg/ml bulundu ve vaka Z-E Sendromu olarak kabul edildi. Toplam vaka serimize göre, gastrin düzeyi yüksekliği %2 olarak bulundu. Bir başka deyimle, sadece 1 vakada Z-E sendromu tanısı konulması, komplike ülserlerde sanıldığı kadar yüksek oranda Z-E sendromuna rastlanmadığı göstermektedir.

Bir ön çalışma olan bu araştırma, serum gastrin seviyelerinin, duodenal ve mide ülserli hastalar arasında anlamlı bir farkın olmadığını teyid ederken, pratikte böyle bir tetkikin yararlı olmayacağını, ancak cerrahi tedaviye cevap vermeyen veya komplike hastalarda Zollinger Ellison Sendromunun tesbiti bakımından yararlı olacağı sonucunu vermiştir.

KAYNAKLAR

- Harrison*s. Principles of Internal Medicine. Mc draw Hill. 11.th Edition 1987.
- David Y. Grahoni. Campylobacter pylori and peptic ulcer disease. Gastroenterology 1989; 96:615-25.
- Barry J. Marsliall. Campylobacter pylori: Its link to Gastritis and peptic ulcer disease. Rev. of Infectious Disease 1990; 12(1 Snpp1):587-93.
- Gastrointestinal hormones and peptides. In: Jolinson LR (ed): Physiology of the gastrointestinal tract. New York, Raven Press 1981:59-144.
- Moto H et al. Is there a positive correlation between maximal acid output and parietal cell sensitivity to gastrin stimulation? Abs. of Papers May 1989.
- Thompson JC. Gastrin and Gastric secretion. Rev. Med. 1969;20:291-314.
- Lam SK et al. Gastric acid secretion is abnormally sensitive to endogenous gastrin released after peptone test meals in duodenal ulcer patients. J Clin Invest 1980; 65:555.
- Gottardello L et al. Valuzatione clinica della gastrinemia basale nella ntalallio ulceroza. Recenti Progressi in Medicina. 1988:79.
- Mc Guigan JF. et al. Differences in rates of gastrin release in normal persons and patients with duodena! ulcer disease. The New Engl J Med Jan 1973:11.
- Paulsen J and Amdrug F. The fasting and food-stimulated serum gastrin concentration in 151 duodenal ulcer patients compared to 41 healthy subjects. Regulatory peptides. 1988; 21:227-236.
- Wolfe MM et al. Zollinger-Ellison syndrome. The New F.ngl JMed 1987;317:1200-1208.
- Yılmaz MR ve ark. Total vagotomi Gastrojejunostomi yapılan duodenal ülserli hastalarda açlık serum gastrin düzeylerinin araştırılması. Ege Üniv Tıp Fak Dergisi 1989;28:293-299.
- Yılmaz C ve ark. Açlık serum gastrin düzeyleri üzerine distal gastrik rezeksiyonun etkisi. Ege Üniv Tıp Fak Dergisi 1989; 28:301-308.
- Yılmaz C ve ark. Duodenum ülserli hastalarda yüksek seleküf vagotominin açlık serum gastrin düzeylerine etkisi. Ege Üniv Tıp Fak Dergisi 1989; 28: 335-342.